

بررسی تاثیر مولفه‌های حکمروایی خوب شهری بر درآمدهای پایدار شهری (نمونه مطالعاتی: شهر تهران)

علی یزدانی^{۱*}، پرنیا امیری^۲

۱- عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد رباط کریم، تهران، ایران. ali.yazdani@rbia.u.ac.ir

۲- دانشجوی دانشگاه علوم و تحقیقات، تهران، ایران. parni.aamiri@gmail.com

چکیده

درآمدهای پایدار شهری یکی از عوامل مهمی است که می‌تواند در توسعه پایدار شهری موثر باشد. امروزه وابسته شدن شهرها به درآمد های ناپایدار خصوصا در کلان شهرها موجب معضلات گسترده ای شده است که مدیریت این شهرها را مشکلات عدیده مواجه نموده است. از طرفی مفهوم حکمروایی خوب شهری به عنوان یکی از مفاهیم و پارادایم های به روز مدیریت شهری مورد توجه اندیشمندان و متخصصان شهری است. این پژوهش از نوع کاربردی و دارای ماهیت تحلیلی-توصیفی است. جامعه آماری پژوهش شامل ۵۰ نفر از گروه نخبگان و مدیران و تصمیم گیران شهری است که به بررسی شاخص های درآمدی شهر تهران پرداخته است. نتایج نشان داد که حکمروایی خوبشهری بیشترین تاثیر را با ضریب بتای ۰,۳۸۷ بر شاخص مطلوبیت و کمترین تاثیر را با مقدار ضریب بتای ۰,۱۴۳ بر شاخص تداوم پذیری دارد. نتایج ضریب پیرسون نشان داد که رابطه بین حکمروایی خوب شهری و پایداری درآمد شهری با ضریب پیرسون ۰,۵۵۴ رابطه مستقیم و معناداری بین این دو برقرار است.

واژه‌های کلیدی: حکمروایی شهری، درآمد پایدار، شهر تهران

۱- مقدمه

در سال های اخیر، رویکرد حکمروایی خوب شهری در کانون توجه محققان و سیاست گذاران توسعه قرار گرفته است، دلایل توجه به این مفهوم در کشورهای مختلف باهم متفاوت بوده اما مهمترین این دلایل را می‌توان مواردی همچون کاهش منابع دولتی و تقلیل کمک های حکومت مرکزی، ناتوانی مدل های سنتی مدیریتی برای پاسخگویی به فرایندهای پیچیده و پویای تصمیم گیری عمومی معاصر و چالش های قلمرو و پیچیدگی روابط بین نهادی دانست. در این رویکرد، حکومت نقش تسهیل کننده و زمینه ساز توسعه جامعه را در سطوح ملی، محلی و شهری ایفا می‌کند که با ورود شهروندان و به مفهوم سازمان یافته تر آن، جامعه مدنی به عرصه تصمیم گیری و سیاست گذاری و نیز جریان اداره ی کشور از یک نظام اقتدارگرا و آمرانه به فرایند مردم سالار و مشارکتی تبدیل خواهد شد. تداوم و ایجاد موازنه ی پویا و پایدار میان عوامل طبیعی، اجتماعی و اقتصادی که منجر به وضعیت مطلوب در جامعه ای گردد، متاثر از شرایط مدیریت و اداره صحیح و منطقی آن است، به همین منظور کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه پایدار (WCED) یکی از الزامات تحقق بخشی توسعه پایدار را وجود یک نظام سیاسی مبتنی بر مشارکت مردم در تصمیم گیری ها یا همان نظام اداره مردمی (حکمروایی خوب) دانسته است. حکمروایی شهری از طریق سازماندهی عوامل و منابع برای پاسخگویی به نیازهای ساکنان شهر که شامل برنامه ریزی، اجراء، نظارت، کنترل و هدایت سرمایه می باشد صورت می‌گیرد. بنابراین یکی از مهمترین اهداف مدیریت شهری ارتقای درآمدهای پایدار برای اقشار و گروه های مختلف جامعه و توسعه پایدار شهری است. اجرای حکمروایی خوب شهری در کشورهای در حال توسعه همواره با مسائل فراوانی روبه رو بوده است که در نتیجه پیامدهای منفی بسیاری به همراه داشته است.

در کشور های در حال توسعه از جمله ایران سیستم اقتصادی ناکار آمد و نظامهای مالیاتی ضعیف و فاقد مکانیزم مشارکتی می باشند لذا این امر تاثیر مهمی بر تأمین هزینه های شهرها دارد. سیستم تأمین در آمدی شهرها عمدتا به سمت منابع درآمدی ناپایدار سوق یافته

است. لذا ناپایدار بودن و عدم توفیق دستگاه های اجرایی و متولی امر در شهرها به بازاهای مالی و پولی برای تأمین هزینه های زیرساخت شهری و چگونگی تأمین منابع مالی پایدار شهری از مهمترین معضلات پیش روی برنامه ریزان و مدیران شهری است. در واقع درآمدهای پایدار نقش حائز اهمیتی در پیشرفت اقتصادی شهرها و همچنین دستیابی به چشم اندازهای شهری ایده آل بازی می کنند. از این رو پایدار بودن و مطلوب بودن درآمدها از اولویت خاصی برخوردار است.

تأکید بر استقلال مالی شهرداری ها به موجب بند ب تبصره ۵۲ قانون بودجه سال ۱۳۶۲ و تأمین هزینه های جاری و عمرانی بدون اتکا به دولت مرکزی و عدم پیش بینی راهکار یا تأمین منابع درآمدی جانشین منجر به این گردید که شهرداری ها به تدریج ه درآمدهای ناپایدار و ناسالم متوسل شوند. با وجود این علیرغم استفاده شهرداریها از همان منابع درآمدی ناسالم، در حال حاضر با مشکل جدی کمبود منابع درآمدی مواجه هستند. فقدان درآمد کافی برای شهرداری ها نه تنها امکان ارائه خدمات مناسب برای مدیریت شهری را که می دهد، بلکه اساساً اجرای تمامی طرح ها و برنامه های شهری را با مشکل مواجه خواهد ساخت (زیاری و همکاران، ۱۳۹۲). فقدان منابع مالی پایدار و مستمر نظام ناکارآمد مدیریت و برنامه ریزی هزینه در نهایت به عدم موفقیت چشم اندازهای پیش بینی شده شهری و نارضایتی شهروندان منتهی میشود. در این خصوص شهرداری ها می توانند با شناخت شرایط خود یا شرایط محلی و امکانات موجود و به منظور اداره شهر به طریقی سعی در کسب درآمدهای مختلف نمایند.

از سوی دیگر شهر تهران به عنوان پایتخت کشور نیازمند توسعه در تمامی ابعاد اجتماعی اقتصادی، کالبدی و زیست محیطی می باشد و توسعه زیرساختهای لازم مبتنی بر تحقق بهره برداری و اجرای پروژه ها و راهبردهای پیش بینی شده این کلانشهر می باشد که آن هم مستلزم استفاده از منابع مالی گسترده و پایدار برای تأمین تمامی هزینه ها می باشد. پیش بینی و شناخت دقیق منابع درآمدی پایدار در شهرها موجب ایجاد چشم اندازهای مطلوب در حوزه تفکر استراتژیک خواهد شد و نهایتاً دستاوردهایی همچون افزایش کیفیت زندگی و رضایت مندی شهروندان را به همراه خواهد داشت. بنابراین ارزیابی نابرابری توزیع درآمد در جامعه و کمی کردن آن، شناسایی عوامل و ریشه های افزایش ناپایدار درآمدها و راهکارهای کاهش آن، مرکز توجه تصمیم گیران و برنامه ریزان شهری است که به مسائل عدالت اجتماعی و توسعه اقتصادی و نهایتاً پایدار درآمدها توجه دارند. با توجه به این شرایط، حکمرانی خوب ضرورت پیدا می کند، در این راستا، حکمرانی خوب با تلفیق سازوکارها و روش های مناسب در دولت می تواند، راه حل یکپارچه ای برای رفع مشکلات کنونی این جوامع باشد. به عبارتی دیگر یکی از مهمترین عوامل مؤثر بر توزیع درآمد، حکمرانی خوب است. از اینرو هدف عمده تحقیق، بررسی تأثیر شاخصهای درآمد پایدار بر حکمروایی خوب شهری است. با توجه به هدف عمده این مقاله پرسش اصلی این است که آیا شاخص های درآمد پایدار شهری می تواند باعث دستیابی و بهبود حکمروایی خوب شهری شود؟

۲- پیشینه پژوهش

از مهمترین تحقیقاتی که در زمینه موضوع مورد پژوهش انجام شده است، میتوان به موارد جدول ذیل اشاره نمود:

جدول ۱: پیشینه پژوهش

توضیحات	ایده های اصلی مندرج در متن	سال	صاحب نظران
تقاضای فزاینده مردم شهر ها این است که حکومت شهری باید در قبال روندهای تغییر در شهر ((پاسخگوتر))، اقداماتش با مسائل شهری و تحول آنها ((متناسب تر)) و نسبت به اجتماع ((مسئولتر)) باشد، به عنوان بخشی از نظام یادگیری بهتر عمل کند و نقش مهمی در پیش بینی، کشف و استقبال از آینده ایفا کند.	ارتباط با نظام اجتماع و تعریفی از حکمروایی به مثابه فرایندی که متضمن نظام به هم پیوسته ای از حکومت و اجتماع است	۱۹۷۳	برایان مک لالین
حکمروایی دارای سه بعد عملکردی، ساختاری سیاسی و سازمانی است	تاکید روی ابعاد ساختاری، سیاسی و سازمانی برای حکمروایی	۱۹۹۱	بوتینگر
آنچه "هنجارها و شبکه های مدنی درگیر شده اجتماعی" می نامند؛ کارکرد مردم سالاری را راحت تر می کند. سرمایه اجتماعی، اعتماد و معامله به مثل که در هنجارها و شبکه های زندگی مدنی سرمایه گذاری شده اند. به عنوان یک عامل حیاتی دولت کارآمد و پیشرفت اقتصادی مورد ملاحظه قرار می گیرند.	اهمیت جامعه ی مدنی و فرهنگ مدنی	۱۹۹۳	رابرت دی پاتام
" آنچه برخی از مردم در ذهن دارند مفهومی مبهم از چیزی است که کم تر از حکومت اما فراتر از یک وضعیت هرج و مرجی است یعنی نظام هایی که در حال حاضر به منظورهای مختلف وجود دارد. البته ممکن است حکمرانی را تا جایی که این ارتباطات به اداره ی یک جامعه ربط داد، می توان مفهومی فراتر از دولت تفسیر کرد که نه فقط دولت جهانی، مرکزی، استانی و محلی است بلکه به روابط با جامعه ی مدنی، بخش خصوصی سودجو، بازار، خانواده و شهروندان اشاره می کند	ابهام در فهم مردم از مفهوم حکمروایی	۱۹۹۴	اولین
به ابعاد معرفی شده ی بوتینگر برای حکمروایی در سال ۱۹۹۱ بعد فرهنگی را اضافه نمود.	تاکید روی ابعاد ساختاری، سیاسی، سازمانی و فرهنگی برای حکمروایی	۱۹۹۷	هارفام و پوتینتاگ

UNDP برنامه توسعه سازمان ملل	۱۹۹۷	تعریف شاخص ها	شاخصهای حکمروایی خوب شهری از دیدگاه برنامه توسعه سازمان ملل شامل مشارکت، پاسخگویی، کارایی و اثربخشی، شفافیت، عدالت، قانونمداری، مسئولیتپذیری و توافق جمعی است.
کافمن	۱۹۹۹	حکمروایی در بر دارنده فرایند انتخاب، بازیگری و جایگزینی دولت ها است	"حکمروایی"، اعمال اقتدار از طریق سنت ها و نهادهای رسمی و غیر رسمی به منظور تأمین منافع عامه تعریف می شود.
John Graham	۲۰۰۳	تأثیر جوامع و سازمان ها در تصمیم گیری ها	حکمروایی به مثابه یک فرآیندی که به موجب آن جوامع یا سازمانها در تصمیم گیری های مهم و تعیین کننده آنها دخالت دارند
Rakodi	۲۰۰۳	تأثیرگذاری همه ی افراد جامعه بر مدیریت شهر	چالش های مربوط به رویکرد سنتی بخش های دولتی اثرات نامطلوبی بر مدیریت و حکمروایی شهری، توافقات سیاسی، پروسه های تصمیم گیری، ارائه خدمات در سطوح مختلف حکومتی و تخصیص منابع مالی برای توسعه شهری داشته است
United Nations بانک جهانی	۲۰۰۶		حکمروایی خوب مستلزم حضور مستمر بخش عمومی در مدیریت (بهره وری و اثربخشی)، مسئولیت پذیری، جریان آزاد اطلاعات (شفافیت)، چارچوب قانونی برای توسعه (عدالت، احترام به حقوق و آزادی بشری) است
I sa Baud and R. Dhanal akshmi	۲۰۰۶	تأکید روی مشارکت مستقیم	وجود ذینفغان، به ویژه کسانی که به صورت مستقیم در تصمیم گیری مشارکت دارند، منجر به پاسخگویی بیشتر و عملکرد بهتر در بکارگیری منابع عمومی است
Uzun	۲۰۰۷	تأثیرات جهانی شدن	موضوع حکمروایی به موازات تأثیرات جهانی شدن در مسائل سیاسی مورد بررسی قرار گرفته است و در راستای به کارگیری آن تقسیم بندی مسئولیت ها در عرصه شهری شکل گرفته است
Freder i kEsko	۲۰۰۹	به عنوان رویکرد سازمان شهری	حکمروایی شهری می تواند به لحاظ نظری به رویکرد سازمان شهری استقرار یابد، به عنوان همکاری زندگی نهادی بین عوامل مختلف یک جامعه مورد استفاده قرار گیرد
Mark Bevi r	۲۰۱۰		حکمروایی به عنوان تئوری، عملکرد و وضعیتی که پدیده های ترکیبی و چند وجهی را با ذینفغان در شبکه ای گرد هم می آورد.
Eni d Sl ack and Andr é Côt é	۲۰۱۴		حکمروایی بر توانایی شهروندان به عنوان بازیگران محلی و شرکت در تصمیم گیری محلی تأثیرگذار بوده و دولت محلی در برابر شهروندان و خواسته های آنها پاسخگو می کند.
Mbvahed et al ,	۲۰۱۶	کنش و واکنش نهادی	حکمروایی شهری فرآیندی که بر اساس کنش متقابل میان سازمانها و نهادهای رسمی اداره شهر از یکطرف و سازمانهای غیردولتی و تشکل های جامعه مدنی از طرف دیگر شکل می گیرد
Shahi dul , Swapan و	۲۰۱۶	تأکید روی مشارکت شهروندی	حکمروایی خوب نقش مهمی را در شکل دادن فضایی مناسب برای مشارکت شهروندان ایفا می کند برنامه ریزی نامناسب مدیریتی و بی نظمی های عمومی ناشی از بوروکراسی و رویکرد برنامه ریزی از بالا به پایین است که به طور مشترک به سطح پایین مشارکت شهروندان منجر می شود
Mart i- Cost a &Toma`s ,	۲۰۱۷		یکی از معروفترین کمک ها برای شناخت مدیریت شهری این است که تغییر در عملکرد عرصه مدیریتی را توضیح دهد.
Lenanski	۲۰۱۷		حکمروایی مشارکتی به یک ویژگی اصلی در مدیریت شهری تبدیل شده است که توسط دولتها و سازمانهای دولتی به الگویی برای مشارکت جامعه مدنی و مردمی تبدیل شده است
عندلیب وثابت قدم	۱۳۸۸		یکی از مقوله های حائز اهمیت در نیل به توسعه پایدار شهری درآمدهای پایدار می باشد که نقش تأثیرگذاری در برنامه ریزی فضایی-کالبدی شهرها دارد. نظام تأمین منابع مالی شهر با استقرار درآمدهای پایدار و لحاظ نگرش محله محوری مبتنی بر برنامه ریزی مشارکتی سازماندهی می گردد.
محمودی	۱۳۹۰		عوامل مهم در دسیسای شهرداری تهران به درآمدهای پایدار -افزایش نرخ عوارض بر ارزش زمین -نظام تشخیص وصول عوارض شهرداری تهران - دسترسی به بازارهای مالی

۳- مبانی نظری

۳-۱- حکمروایی خوب شهری

حکمروایی در لغت به معنای اداره و تنظیم امور است و به رابطه میان شهروندان و حکومت کنندگان اطلاق می شود، در واقع این اصطلاح "رابطه" و نه "دستگاه" را توصیف می کند. (مرکز پژوهش های اسلامی؛ ۱۳۹۰؛ ۱۹۵ و ۱۹۴) در فرهنگ لغت آمریکایی هریتیج، واژه حکمروایی به عنوان فعالیت، شیوه عمل و یا قدرت حکمراندن دولت معنا شده است. در فرهنگ لغت انگلیسی آکسفورد، "حکمروایی" فعالیت و یا روش حکمراندن، اعمال کنترل یا قدرت بر فعالیت های زیردستان، نظامی از قوانین و مقررات، تعریف شده است.

ریشه یابی واژه حکمرانی ما را به واژه یونانی kubernan (راهبری یا هدایت کردن) می رساند؛ واژه‌ای که افلاطون آن را برای چگونگی هدایت یک نظام حکومتی به کار برده است. این واژه یونانی در قرون وسطی به واژه ی Gubernane تبدیل شده است که بر راندن، حکمروایی کردن یا راهبری دلالت دارد. در اینجا حکمرانی، عمل یا شیوه حکومت کردن یا کارکرد حکومت است. (اعظمی؛ ۱۳۹۲؛ ۵)

مرکز سکونتگاه های انسانی سازمان ملل متحد (UN-HABI TAT) حکمرانی را بدین صورت تعریف می کند: حکمرانی مجموعه ای از اقدامات فردی و نهادی، عمومی خصوصی، برای برنامه ریزی و اداره ی مشترک امور است و فرایند مستمری از ایجاد تفاهم میان منافع متفاوت و متضاد است که در قالب اقدامات مشارکتی و سازگار حرکت می کند و شامل نهادهای رسمی و ترتیبات غیر رسمی و سرمایه اجتماعی شهروندان است.

برایان مک لاین نخستین نظریه پردازی است که در سال ۱۹۷۳ به این مفهوم توجه کرد. به عقیده او، تقاضای فزاینده مردم شهر ها این است که حکومت شهری باید در قبال روندهای تغییر در شهر «پاسخگوتر»، اقداماتش با مسائل شهری و تحول آنها «متناسب تر» و نسبت به اجتماع «مسئول تر» باشد، به عنوان بخشی از نظام یادگیری بهتر عمل کند و نقش مهمی در پیش بینی، کشف و استقبال از آینده ایفا کند. وی تحقق این خواسته ها را در گرو ارتباط با نظام اجتماع و تعریفی از حکمروایی به مثابه فرایندی که متضمن نظام به هم پیوسته ای از «حکومت» و «اجتماع» به طور توأم است، می داند. امروزه حکمروایی خوب چه در کشور های توسعه یافته و چه در حال توسعه (مانند: مصر، ترکیه، کانادا، آمریکا، فرانسه) مورد توجه قرار گرفته است. به عنوان مثال کانادا به عنوان یک کشور توسعه یافته در سه سطح مدیریتی و حکومتی اداره می شود که این سه سطوح عبارتند از:

- ۱- فدرال
- ۲- ایالتی
- ۳- در سطح سوم یعنی اجتماعات محلی، حکومت های محلی به منظور مدیریت شهرداری ها، شهرها، شهرک ها (شکوهی و همکاران؛ ۱۳۹۳؛ ۳)

حکمروایی، مفهومی است که به منظور توجه به نقش روزافزون دیگر بازیگران و سهام دارانی که علاوه بر دولت در رشد و توسعه شهرها نقش دارند عمومیت یافته است. حکمروایی، تعامل پویا بین حکومت، بازار و بازیگران اجتماعی است که هر یک از طریق فرایندهای رسمی و غیر رسمی بر اعمال و تصمیمات دیگران تاثیر می گذارند. (برک پور؛ ۱۳۸۷؛ ۱۳۸)

بانک جهانی "حاکمیت" را به عنوان "روشی که بر اساس آن، قدرت بر مدیریت اقتصادی یک کشور و منابع اجتماعی آن برای رسیدن به توسعه اعمال می شود" تعریف نموده است. در یک تعریف جامع تر ارائه شده در سال ۱۹۹۵ چنین آمده است: "حکمرانی، مجموعه ای از روش های فردی و نهادی، عمومی و خصوصی است که امور مشترک مردم را اداره می کند. حکمرانی، فرایندی پیوسته است که از طریق آن، منافع متضاد یا متنوع را همساز نموده و اقدام همکاری جویانه اتخاذ می گردد. حکمرانی شامل نهادهای رسمی و نظام هایی است که برای تضمین رعایت قانون، قدرت پیدا کرده اند، همچنین قراردادهای غیررسمی که مردم و نهادها بر سر آن توافق نموده یا درک می کنند که به نفع آن هاست" اصطلاح حکمروایی شهری را به سه جزء می توان تجزیه کرد: حکمروایی، شهری، خوب. زیست بوم سازمان ملل، "حکمروایی" را برای توصیف فرایند تصمیم گیری های جمعی به کار می برد. "شهری"، معمولا به گروه هایی اشاره دارد که در نواحی متراکم شهری زندگی می کنند. "خوب" به بار ارزشی این اصطلاح اشاره دارد. (مدیریت توسعه ی پژوهش، گروه مطالعات برنامه ریزی و توسعه ی پایدار شهری؛ ۱۳۸۹؛ ۲ و ۳)

برنامه توسعه ملل متحد و مؤسسات و سازمان های بین المللی توسعه "حکمروایی" را سیستم پیچیده ای از تعاملات بین ساختارها، سنت ها، کارکردها (مسئولیت ها) و فرایندها (عملکردها) می دانند که به وسیله سه ارزش کلیدی یعنی پاسخگویی، شفافیت و مشارکت مشخص می شود. انستیتو تکنولوژی توکیو، در تعریف "حکمروایی" آن را مجموعه پیچیده ای از ارزشها، هنجارها، فرایندها و نهادهایی می داند که به وسیله آن ها جامعه به طور رسمی و غیر رسمی به اداره فرایند توسعه و رفع تعارضات می پردازد بر این اساس، حکمروایی مستلزم حکومت، جامعه مدنی (فعالان اجتماعی و اقتصادی، نهادهای جامعه محور، رسانه ها و ...) می شود که در تمام سطوح ملی، محلی، ملی، منطقه ای و جهانی معنا می یابد و مشتمل بر:

- ۱- فرایندی که از طریق آن صاحبان قدرت، انتخاب، نظارت و تعویض می شوند.
- ۲- ظرفیت و توانایی دولت برای اداره کارآمد منابع و اجرای سیاستهای درست.
- ۳- احترام شهروندان و دولت به نهادهایی که تعاملات اجتماعی و اقتصادی میان آنها را اداره می کنند.

"انستیتو حکمروایی اوتاوا"، "حکمروایی" را ترکیبی از سنتها (قواعد و آداب و سوم)، نهادها و فرایندهایی که تعیین می کند چگونه قدرت باید اعمال شود، چگونه شهروندان حق مشارکت و اعتراض دارند و چگونه تصمیمات در زمینه مباحث عمومی اتخاذ می شود، می داند. مطابق تعریفی که این انستیتو ارائه می دهد، حکمرانی شامل نهادها، فرایندها و قراردادهایی است که در یک جامعه تعیین می کند:

چه کسی قدرت را اعمال می کند؟

چگونه تصمیم های مهم و اثربخش اجتماعی اتخاذ میشود؟

چگونه منافع گوناگون با چنین تصمیم هایی در یک نقطه متمرکز شده و به همگرایی می رسند. (عظیمی آملی؛ ۱۳۹۰: ۳۰)

مفهوم حکمروایی با مفهوم حکومت تفاوت دارد. حکومت، مجموعه ای از نهادهای رسمی و حقوقی با قدرت قانونی است. اما حکمروایی، نوعی فرآیند است. این فرآیند متضمن نظام به هم پیوسته ای است که هم حکومت و هم اجتماع را در بر می گیرد. پاسخگویی، تناسب و آینده نگری در حکمروایی، توانایی برخورد موثر با مسائل جاری و پیش بینی رویدادها نه تنها به شبکه های سازمانی رسمی بستگی دارد، بلکه مستلزم شبکه های غیر رسمی نیز هست. شبکه هایی که مردم قادر می سازند زمانی که شبکه های رسمی در کار فرو می مانند آن را به انجام رسانند (برک پور و همکار، ۱۳۹۰: ۴۹۵-۴۹۶). از این رو میتوان حکمروایی خوب شهری را این گونه قلمداد نمود که فرایندی مدیریتی است در راستای وجوه اشتراک میان سه سرمایه (مردم، بازار و دولت) و تعامل آنها با تکیه بر سه پایه عدالت، پاسخگویی و شفافیت. به بیان دیگر حکمروایی به دنبال همپوشانی رسمی و غیررسمی اداره یک شهر است در دایره شاخص های شفافیت، برابری میان خلق، مسئولیت پذیری عوام و پاسخگویی خواص و قانون.

جدول ۲: شاخص های حکمروایی از دید سازمان ها و نهادها، افراد و متخصصان

ردیف	سازمان های بین المللی / نهادهای بین المللی / متخصصان و صاحب نظران	شاخص های مطرح شده
۱	ODA (مدیریت توسعه ی ماوراء بحار)	*مشروعیت دولت *شایستگی دولت *پاسخگویی *احترام به حقوق بشر و رعایت قانون
۲	کنفرانس ملل متحد در مورد سکونت های انسانی	*پاسخگو بودن *فراگیر بودن *مشارکت جو بودن *قانون مدار بودن *شفافیت داشتن
۳	تیلور (۲۰۰۰)، ویس (۲۰۰۰)، مویس (۲۰۰۱)، روی و تیسدل (۱۹۹۸)	*ایجاد و تقویت ساختارهای دموکراتیک *شفاف، پاسخگویی، هوشمندی و توسعه ی مشارکت جوانه *توجه و واکنش به درخواست های مردم *وضع خط مشی های مناسب اقتصادی برای تسهیل توسعه *احترام به حقوق بشر و حاکمیت قانون
۴	دانیل کافمن، آرت کرای، پابلو زوید و لونبون (از محققان بانک جهانی) (۲۰۰۰)	*حق اظهار نظر و پاسخگویی *ثبات سیاسی *اثربخشی دولت *کیفیت قانون و مقررات *حاکمیت قانون *کنترل فساد
۵	u.n.d.p (۲۰۰۰)	*پاسخگویی *اجماع محوری *مشارکت *قانون محوری *عدالت و برابری *مسئولیت پذیری *شفافیت *مشارکت شهروندان (آزادی های سیاسی و پایداری سیاسی) *دولت محوری (کارایی فضای، کارایی اداری، فساد کم)
۶	هانر و شاه (۲۰۰۰)	*توسعه ی اجتماعی (توسعه ی انسانی، توزیع عادلانه) *مدیریت اقتصادی (توجه به بیرون، استقلال بانک مرکزی *بازگشت سود نسبت به نرخ GDP
۷	دینش منا (۲۰۰۰)	*پاسخگویی *مسئولیت پذیری *نوآوری در مدیریت *شراکت بخش های خصوصی و دولتی *تعامل شهروندان با حکومت محلی *مدیریت نامتمرکز *شبکه سازی *توسعه ی منابع انسانی
۸	زیست بوم سازمان ملل (۲۰۰۵)	*مشارکت (انتخاب شورا، شهردار، نهادهای مدنی) *اثربخشی (منابع عمده ی درآمدی، برررسی رضایت مصرف کنندگان) *تساوی (منشور شهروندی، درصد تعداد زنان در شورای شهر) *پاسخگویی (حسابرسی مستقل، اعلام درایی و درآمد، تسهیلات برای شکایت های شهروندان) *امنیت (پیشگیری از جرائم، رسیدگی به اختلافات)

منبع: عظیمی؛ ۱۳۹۰: ۴۳

۲-۳- درآمد پایدار شهری

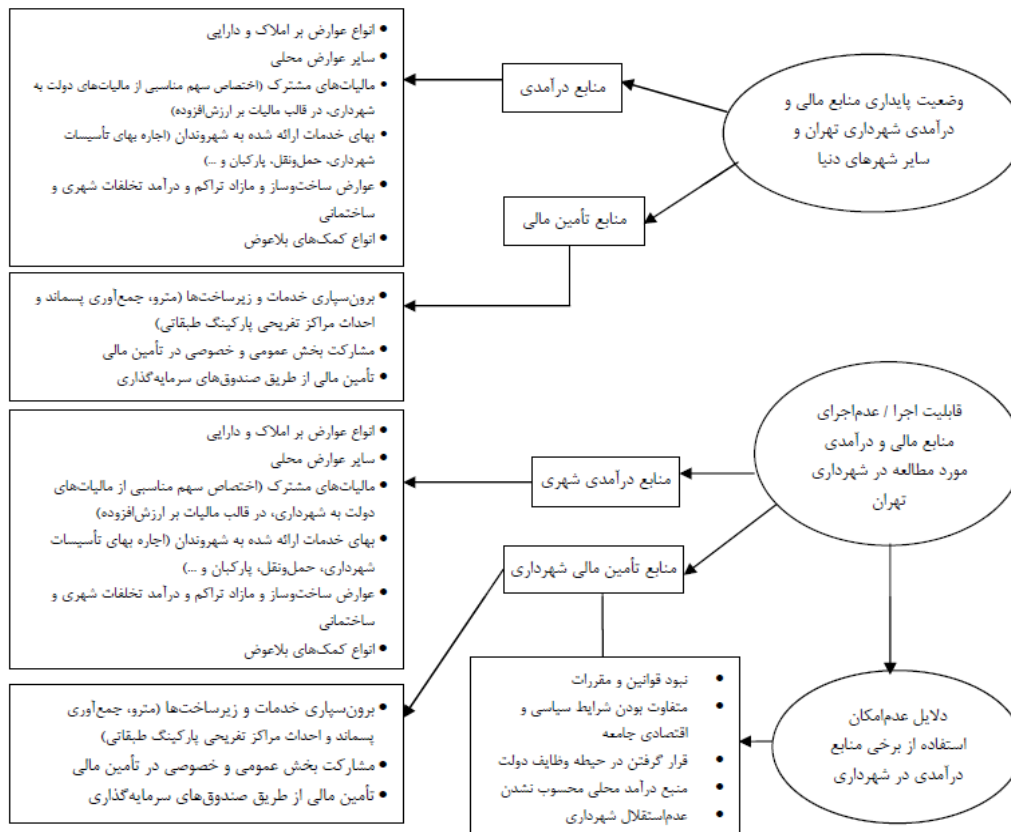
به تعریف هیکس درآمد پایدار عبارت است از حداکثر درآمد قابل دسترس در یک دوره زمانی با تضمین ایجاد همان سطح درآمد در دوره آینده در شرایطی که نظام اقتصادی با محدودیت منابع، نیروی کار، سرمایه های تولیدی و سرمایه های طبیعی مواجه است. آن دسته از درآمدها که از خصایص آن: تداوم پذیری (دارای ثبات بوده و حداقل در کوتاه مدت دچار نوسانات شدید نشود)، مطلوب بودن (کسب درآمد از آن محل موجب ارتقا رویکرد عدالت محوری شود و به ساختارهای زیست محیطی، کالبدی، اجتماعی و اقتصادی لطمه نیاورد)،

انعطاف‌پذیری (پایه های درآمدی در طی زمان بزرگ شود و همپای با گسترش مخارج گسترش یابد تا از مضیقه مالی اجتناب شود) برخوردار باشند و برای وصول آن بتوان برنامه ریزی های اجرایی لازم را تعریف کرد (مصوبه شورای اسلامی شهر تهران، ۱۳۸۶).

از ابزارهای مهم پشتیبان حکومت‌های محلی، درآمدهای پایدار است که بر اساس نظریه های اقتصادی، درآمدهای پایدار توسعه شهری باید خصیصه تداوم پذیری و سالم بودن (مطلوب بودن) را دارا باشند. تدام پذیری اقلام در آمدی یعنی اینکه به گونه‌ای باشند که در طول زمان قابل اتکا باشند و برای دستیابی به آن بتوان برنامه ریزی های لازم را صورت داد، بنا بر این کلیه اقلام درآمدی که به هر دلیل تحت تأثیر شوک، بحران، تغییر قوانین و مقررات و نوسانات اقتصادی اند قابل اتکا نبوده و خصیصه اول پایداری در آنها ضعیف خواهد بود. مطلوب بودن درآمدهای پایدار یعنی اینکه به گونه ای باشند که دستیابی به آنها شرایط کیفی شهر به عنوان یک پدیده زنده و پویا را در معرض تهدید قرار ندهد، به عبارتی مطلوب بودن و سالم بودن درآمد حائز اهمیت است. یعنی اگر درآمدهای حاصله توسط مدیریت شهری سبب کاهش شرایط کیفی زندگی در شهر گردند به عنوان درآمد پایدار تلقی نمی‌گردند.

از طرفی با توجه به بررسی اقتصاد شهر، تحلیل درآمدهای پایدار و به ویژه نظریه‌های فدرالیسم مالی در قالب دو نظریه کلی نسل اول و دوم قابل تأمل است (آخوندی و زوز، ۱۳۸۴). در آمد پایدار، که در حال حاضر بخش اندکی از کل منابع مالی شهرها و علی‌الخصوص شهرداری ها را تشکیل می‌دهد، درآمدی است که از منابعی و به گونه ای کسب شود که حقوق آیندگان پایمال نشود (تداوم پذیر)، کیفیت زندگی کاهش نیابد (به سلامت شهری خدشه وارد نکنند) و منابع حیاتی برای استفاده نسل‌های آتی از بین نرود (مطلوب باشد). با در نظر گرفتن ناچیداری درآمد حاصل از عوارض ساخت و ساز و عوارض مزاد تراکم، مشکلات جدی این درآمدها در اداره شهر و رسیدن به حکمروایی خوب شهری نیز از آنجا که سیاست کلان کشور و به تبع آن شهرداریها، دست یافتن به توسعه پایدار می باشد (فصلنامه اقتصاد و مدیریت شهری، ۱۳۹۳). نظام درآمد شهرداریها در ایران به سه بخش اصلی تقسیم میشود. ۱- روابط مالی دولت و شهرداری ها ، کمک های اعطایی و روابط مالی دولت و شهرداریها را در قالب چند سرفصل اصلی می توان جمع بندی کرد که عبارتند از کمکهای از محل وجوه گمرک سهم شهرداری از وجوه متمرکز، کمک شهرداری در قالب ردیف های بودجه ای برای اجرای طرح های عمرانی و سامانه ترابری ۲- وضع دریافت عوارض محلی توسط شوراها: شوراهای اسلامی شهر با وجود تحدید اختیارات قانونی تصمیم گیر اصلی در خصوص وضع و وصول عوارض برابر تبصره ۱ ماده ۵۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده میباشد. ۳- امکان اخذ بهای خدمات شهری از شهروندان: از این رو اختیارات نهاد مدیریت شهری وضع و دریافت عوارض محلی و امکان قیمت گذاری بر بهای خدمات شهری می باشد. اما باید اذعان داش که این نوع عوارض شامل آن گروه اموال عمومی که تحت مدیریت و کنترل شهرداری ها است نمی گردد.

نمودار ۱: ساختار منابع درآمد شهرداری تهران

فیروزیان و همکاران، ۱۳۸۶

جدول ۳: مولفه‌ها و شاخص‌ها مورد استفاده در پژوهش

مؤلفه	شاخص	گویه	
حکروایی خوب شهری	مشارکت	مشارکت شهرداری در رفع مشکلات شهری، نقش شهرداری در تقویت مشارکت نهادهای مدنی، اهمیت شهرداری به نظرات شهروندان و نهادهای مدنی در مدیریت شهری، مشارکت در سرمایه‌گذاری اقتصادی توسط شهرداری، نقش شهرداری در حفظ ارزشهای زیست محیطی و رفع آلودگی	
	حاکمیت قانون	میزان آگاهی از قانون و عرف محل، بیطرفی در برابر قانون در شهرداری، کنترل فساد اقتصادی و اداری شهروندان در میان مسئولان شهری، پایبندی به قانون در فعالیتهای اقتصادی و تجاری شهرداری، میزان استفاده مسئولان شهری از اختیارات خود به نفع نزدیکان، میزان کاغذبازی و تشریفات اداری بعد از روی کار آمدن شورای شهر و شهرداری	
	شفافیت	قابلیت دسترسی به جریان آزاد اطلاعات قابل اعتماد در شهرداری، کنترل و پایش عملکرد مدیران شهری، شفافیت تصمیم‌گیریهای نهان و آشکار مدیران شهری، شفافیت سیاستهای درآمدی و هزینههای شهرداری، اطلاع رسانی در خصوص برگزاری جلسات مهم به شهروندان آگاهی شهروندان در خصوص برنامه‌ها و تصمیمات شهرداری	
	مسئولیت پذیری	مسئولیت پذیری شهرداری در برابر مشکلات کالبدی شهر، مسئولیت‌پذیری در برابر وظایف محوله در شهرداری، احساس مسئولیت جهت رونق فعالیتهای تجاری، زیستی، نوآورانه در شهرداری، احساس مسئولیت جهت حمایت از انجمنها، NGO ها در میان مسئولان شهری، اعتراف به خطا و اشتباه مدیریتی در میان مسئولان شهری	
	اجماع سازی	نگرش باور به جمع و کار جمعی در بین مسئولان شهری، میزان رابطه بین مسئولان و مدیران شهری با مردم، میزان رابطه و تعامل بین سه نهاد شهرداری، بخش خصوصی و جامعه مدنی، توافق جمعی شهرداری در خصوص مشکلات مهم شهری (اقتصادی، زیست‌محیطی)	
	عدالت	رعایت اصل توازن و تعادل (ابعاد اکولوژیکی، اجتماعی، اقتصادی و ...) در تصمیمات ماخوذه شهرداری، ایجاد برابری فرصتها و تخصیص بهینه منابع و امکانات در شهرداری، برخورد یکسان با فعالیتهای غیرقانونی در شهرداری	
	کارایی و اثربخشی	نقش شهرداری در بهبود اقدامات و فعالیتهای خود، نقش شهرداری در کاهش هزینههای شهروندان، انجام اقدامات شهرداری بر اساس دانش روز، نهادینه کردن فرهنگ توانمندی و تعاملی توسط شهرداری، میزان استفاده شهرداری از منابع جهت بهبود زندگی شهروندان، عملکرد شهرداری در فرایند برنامه‌ریزی، تصمیم‌گیری و اقدام	
	پاسخگویی	روش پاسخگویی مسئولان شهری به شهروندان، پاسخگویی مسئولان به شهروندان در خصوص تصمیمات ماخوذه، باورپذیری به پاسخگویی مسئولان شهرداری، پاسخگویی به مسائل اقتصادی توسط مسئولان شهرداری، پاسخگویی به آلودگیهای زیست محیطی و ... توسط مسئولان شهرداری، عمل کردن به وعدههای داده شده توسط مسئولان شهرداری	
	پایدار تامین درآمد	تداوم پذیری	اقلام درآمدی در طول زمان مستمر بوده و تحت تأثیر شوک بازار قرار نگیرد
	مطلوبیت	درآمدها به گونه‌ای باشند که دستیابی به آنها شرایط کیفی شهر به عنوان یک پدیده زنده و پویا را تهدید نکند، به عبارتی کسب درآمد موجب ارتقا رویکرد عدالت محوری شده و به ساختارهای زیست محیطی، کالبدی، اجتماعی و اقتصادی شهر آسیب نزند.	

شهرداری	انعطاف پذیری	پایه درآمدی در طی زمان بزرگ شده و همپا با گسترش مخارج افزایش یابد.
	مشارکت مالی	مشارکت در تأمین مالی شهرداری ها به عنوان نهاد جامعه محور و مردم نهاد
	محل پذیرایی	هر کد درآمدی به تدریج منجر به کاهش حوزه ها و فضاهای مدیریتی، افزایش نقش شوراهای محله در درآمدزایی شود.

۴- روش تحقیق

روش تحقیق پژوهش حاضر بر اساس هدف کاربردی و به لحاظ ماهیت توصیفی-تحلیلی است. در این پژوهش از روش اسنادی برای جمع آوری مباحث نظری و پرسشنامه برای روش میدانی بهره گرفته شده است. جامعه آماری پژوهش تعداد ۵۰ نفر از مدیران، نخبگان و تصمیم گیران شهری بوده است. هدف اصلی پژوهش تحلیل نقش درآمدهای پایدار شهری بر تحقق حکمروایی خوب شهری است. پایایی پرسشنامه با استفاده از آلفای کرونباخ محاسبه گردیده است. مقدار آن برابر ۰,۷۹ می باشد.

۵- یافته های پژوهش

در این بخش به تجزیه و تحلیل یافته های حاصل از پژوهش پرداخته شده است. پس از آن که یافته های توصیفی مورد بررسی قرار گرفت در ادامه با استفاده از آزمون تی تک نمونه، تحلیل رگرسیون چند متغییره و ضریب همبستگی پیرسون به تجزیه و تحلیل یافته های استنباطی پژوهش پرداخته شده است.

۱-۵- بررسی وضعیت شاخص های حکمروایی خوب شهری

به منظور وضعیت شاخص های حکمروایی خوب شهری در تهران از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است. با توجه به سطح معنا داری به دست آمده برای شاخص ها که از سطح معنا داری ۰,۰۱ کوچک تر است بنا براین نتایج آزمون قابل قبول است. نتایج نشان دهنده آن است که شاخص مسئولیت پذیری با میانگین ۳,۲۱۳ بیشترین میانگین را در میان سایر شاخص های حکمروایی خوب شهری دارد و شاخص کارایی و اثربخشی با میانگین ۲,۸۰ کم ترین میانگین را دارد و به عبارتی نامطلوب ترین وضعیت را در میان شاخصهای حکمروایی خوب شهری دارد. همچنین شاخص حاکمیت قانون با میانگین ۳,۲۰۳ در رتبه دوم قرار دارد. در مجموع حکمروایی خوب شهری در مورد پژوهی حاضر با میانگین ۳,۰۹۶ بالاتر از میانگین مطلوب ارزیابی شده است.

جدول ۴: بررسی وضعیت شاخصهای حکمروایی خوب شهری

Test val ue=۳							شاخص
با ضریب اطمینان ۹ درصد		اختلاف میانگین	سطح معنا داری	مقدار تی	انحراف معیار	میانگین	
حد بالا	حد پایین						
۰,۲۳۴	۰,۱۲۸	۰,۱۸۵	۰,۰۰	۶,۷۲۳	۰,۷۷۹	۳,۱۸۵	مشارکت
۰,۲۷۷	۰,۱۳۴	۰,۲۰۳	۰,۰۰۲	۷,۹۸۰	۰,۹۸۳	۳,۲۰۳	حاکمیت قانون
۰,۲۳۲	۰,۱۵۶	۰,۲۰۲	۰,۰۰	۶,۵۹۸	۰,۷۶۹	۳,۲۰۲	شفافیت
۰,۳۱۷	۰,۱۳۸	۰,۲۱۳	۰,۰۰۰	۷,۱۸۷	۰,۹۹۵	۳,۲۱۳	مسئولیت پذیری
-۰,۰۶۸	-۰,۲۱۸	-۰,۱۳۳	۰,۰۰	-۶,۶۶۵	۰,۸۰۸	۲,۸۸۷	اجماع سازی
۰,۱۹۵	۰,۰۸۷	۰,۱۲۲	۰,۰۰۵	۷,۳۳۸	۰,۷۹۸	۳,۱۲۲	عدالت
-۰,۱۳۲	-۰,۲۷۷	-۰,۱۹۱	۰,۰۰۵	-۶,۶۰۹	۰,۷۶۶	۲,۸۰۹	کارایی و اثربخشی
۰,۲۲۹	۰,۱۰۸۵	۰,۱۵۹	۰,۰۰۰	۶,۴۴۳	۰,۸۱۲	۳,۱۵۹	پاسخگویی
۰,۱۴۹	۰,۰۵۴	۰,۰۹۶	۰,۰۰۰	۶,۱۸۷	۰,۸۵۴	۳,۰۹۶	جمع

۲-۵- بررسی وضعیت شاخص های درآمد پایدار

به منظور بررسی وضعیت شاخص های درآمد پایدار در شهر تهران از آزمون تی تک نمونه ای استفاده شده است. با توجه به سطح معنا داری به دست آمده برای شاخص ها که از سطح معنا داری ۰,۰۱ کوچکتر است بنابراین نتایج آزمون قابل قبول است. نتایج نشان دهنده آن است که مطلوبیت با میانگین ۳,۳۶۵ بیشترین میانگین را در میان سایر شاخص های درآمدی پایدار در شهر تهران دارد و شاخص مشارکت مالی با میانگین ۲,۸۸۷ کمترین میانگین را دارد و به عبارتی نامطلوب ترین وضعیت را در میان شاخص های درآمدی پایدار دارد. در مجموع شاخص پایداری منابع در تهران با میانگین ۳,۱۸۹ بالاتر از میانگین مطلوب ارزیابی شده است.

جدول ۵: بررسی وضعیت شاخص های درآمد پایدار

Test value=۳							شاخص
با ضریب اطمینان ۹ درصد		اختلاف میانگین	سطح معناداری	مقدار تی	انحراف معیار	میانگین	
حد بالا	حد پایین						
۰,۴۱۵	۰,۲۲۶	۰,۳۳۴	۰,۰۰۸	۷,۵۵۴	۰,۹۸۳	۳,۳۳۴	تداوم پذیری
۰,۴۴۶	۰,۳۰۱	۰,۳۶۵	۰,۰۰۰	۶,۳۳۲	۰,۹۱۲	۳,۳۶۵	مطلوبیت
۰,۳۳۶	۰,۱۶۵	۰,۲۷۶	۰,۰۰۰	۸,۱۸۷	۰,۸۴۷	۳,۲۷۶	انعطاف پذیری
-۰,۰۷۶	-۰,۱۸۷	-۰,۱۱۳	۰,۰۰۳	۶,۳۳۲	۰,۷۴۲	۲,۸۸۷	مشارکت مالی
۰,۱۵۳	۰,۰۴۵	۰,۰۸۸	۰,۰۰۰	۷,۰۸۹	۰,۸۰۶	۳,۰۸۸	محله پذیری
۰,۲۴۸	۰,۱۲۲	۰,۱۸۹	۰,۰۰۰	۷,۵۴۵	۰,۸۳۳	۳,۱۸۹	جمع

۳-۵- بررسی وضعیت شاخص های درآمد پایدار

به منظور بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر درآمد پایدار شهری شهر تهران از آزمون رگرسیون چند متغیره استفاده شده است. بر اساس مقادیر مشاهده شده مقدار ضریب تعیین برابر است با ۰,۸۵۱ که نشان می دهد. که متغیر مستقل ۰,۸۵ درصد از متغیر وابسته را تبیین می کند که این نشان می دهد بین حکمروایی خوب شهری و درآمد پایدار شهری با توجه به سطح معناداری بدست آمده که برابر با ۰,۰۰۰ است رابطه کاملا معنادار و منسجمی برقرار است.

جدول ۶: تحلیل واریانس اثرات حکمروایی خوب شهری بر درآمد پایدار شهری

خطای معیار	ضریب تعیین تصحیح شده	ضریب تعیین	ضریب همبستگی چندگانه
۰,۰۶۳	۰,۸۳۲	۰,۸۵۱	۰,۸۶۳

جدول ۷: تحلیل واریانس مبتنی بر وجود رابطه خطی حکمروایی خوب شهری بر درآمد پایدار شهری

مولفه	مجموع مربعات	درجه آزادی	میانگین مربعات	آمار F	سطح معناداری
اثر رگرسیون	۹,۱۱۲	۵	۸,۴۹۸	۲۸,۲۲۳	۰,۰۰۰
باقیمانده	۳,۱۴۴	۳۸۰	۰,۰۰۰		
جمع	۱۲,۲۵۶	۳۸۳			

با توجه به نتایج به دست آمده سطح معناداری همه متغیرها کمتر از ۰,۰۱ است که این نشان دهنده این است که می توان نتایج را به کل جامعه آماری تعمیم داد. مقدار ضریب بتا به دست آمده هرچه بزرگتر باشد نشان دهنده این است که متغیر مورد نظر تأثیر بیشتری در پایداری درآمدهای شهری دارد. بنابراین با توجه به نتایج به دست آمده حکمروایی خوب شهری بیشترین تأثیر را مقدار ضریب بتا ۰,۳۸۸ بر شاخص مطلوبیت دارد. بنابر آنچه که اذعان شد اثرات مثبت حکمروایی خوب شهری می تواند منجر به درآمدهای پایدار شهری شود.

جدول ۸: ضریب رگرسیون متغیر مستقل و متغیر وابسته

متغیرها	ضریب استاندارد (Beta)	ضریب غیر استاندارد		T	سطح معناداری
		B	خطای استاندارد		
مقدار ثابت	-	۰,۱۹۸	۰,۰۳۷	۳,۴۴۶	۰,۰۶۶
تداوم پذیری	۰,۱۴۳	۰,۱۰۲	۰,۰۰۸	۶,۵۵۴	۰,۰۰۱
مطلوبیت	۰,۳۸۷	۰,۳۱۲	۰,۰۱۱	۹,۳۳۸	۰,۰۰۰
انعطاف پذیری	۰,۲۶۷	۰,۲۰۷	۰,۰۰۹	۸,۴۴۳	۰,۰۰۰
مشارکت مالی	۰,۳۱۲	۰,۲۵۵	۰,۰۰۶	۸,۷۷۸	۰,۰۰۰
محله پذیری	۰,۲۲۳	۰,۱۶۷	۰,۰۰۸	۷,۵۹۸	۰,۰۰۰

با توجه به ضریب پیرسون به دست آمده (۰,۵۶۴) مشهود است که رابطه مستقیم و معناداری بین حکمروایی خوب شهری و پایداری درآمدها می شود.

جدول ۹: رابطه بین حکمروایی خوب شهری و درآمد پایدار شهری با استفاده ضریب همبستگی پیرسون

تعداد نمونه	۵۰
سطح معناداری	۰,۰۰۰
ضریب پیرسون	۰,۵۶۴

۶- نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف بررسی تاثیر شاخصهای حکمروایی خوب شهر بر توزیع درآمدهای پایدار می باشد که توجه به مولفه های حکمروایی و کیفیت حکمروایی خوب شهری می تواند توانایی برنامه ریزان و تصمیم سازان در توضیح واقعیت های تجربی در جهت کاهش نابرابری درآمدها را افزایش و زمینه ساز اتخاذ سیاستهای واقع بینانه تری مبتنی بر واقعیت های آن شهر باشد. همچنین می توان از این تحقیق نتیجه گرفت که موضوع حکمرانی خود در عملکرد بلند مدت توزیع درآمد و کاهش نابرابری و ناپایداری درآمدها حائز اهمیت است. وجود رابطه معنا دار بین حکمروایی خوب شهری و درآمدهای پایدار به گونه ای است که توانایی در فراهم ساختن نهادهای پشتیبان امری حیاتی برای توسعه است و از آنجایی که نیازهای شهرها روز به روز افزایش پیدا کرده و توقعات و سطح انتظارات نیز در حال تغییر و تحول است، لازم است که منابع درآمدی شهر نیز متناسب با این افزایش، گسترش یابد. تأمین منابع مالی از شیوه های مختلفی قابل وصول است اما پایداری این درآمدها مهم است زیرا درآمدهای ناپایدار در شرایط رکود قابل اتکا نیستند و منبع درآمدی را دچار تزلزل خواهند کرد.

نتایج بررسی شاخص های درآمدی پایدار در شهر تهران نشان دهنده آن است که شاخصهای مطلوبیت و تداوم پذیری در وضعیت مطلوبی قرار دارند و تنها شاخص مشارکت مالی در وضعیت نامطلوبی قرار دارد. نتایج پژوهش از بررسی اثرات حکمروایی خوب شهری بر درآمدهای پایدار شهری نشان دهنده آن است که بیشترین تاثیر حکمروایی خوب شهری بر شاخص مطلوبیت و کمترین تاثیر را بر شاخص تداوم پذیری دارد. نتایج ضریب همبستگی پیرسون نیز نشان دهنده آن است که بین حکمروایی خوب شهری و پایداری درآمدهای شهری رابطه معنا داری برقرار است.

مراجع

- اجزا شکوهی، م. رهنما، م.ر. و گوهری قاس میپور، ن. ۱۳۹۳، "مطالعه تطبیقی شاخص های حکمروایی خوب شهری در کلا شهرهای ایران"، ششمین کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری با تأکید بر مؤلفه های شهر اسلامی. مشهد. شورای اسلامی شهر مشهد.
- آخوند، عباس؛ زوز، هادی، ۱۳۸۴، "بازنگری ساختاری نظام درآمدی مدیریت مالیه کلانشهرتهران" مرکز مطالعات و برنامه ریزی شهرداری تهران
- اعظمی، هادی و همکاران، ۱۳۹۲، "تحلیل نقش سرمایه اجتماعی در حکمروایی مطلوب شهری"؛ همایش کنفرانس ملی برنامه ریزی و مدیریت شهری، ۱۳۹۲، ص ۵.
- برک پور، ناصر و اسدی، ایرج، ۱۳۸۸، "مدیریت و حکمروایی شهری"، انتشارات دانشگاه تهران.
- عندلیب، علیرضا، ثابت قدم، سید محمدعلی، "نقش درآمدهای پایدار توسعه شهری در برنامه ریزی فضایی-کالبدی"، ۱۳۸۸، هویت شهر، ش ۵ دوره ۳.
- فیروزیان، محمود؛ حسنتلی پور، طهمورث، صارمی، محمود، سیددانش، سید یحیی، ۱۳۸۶، "طراحی مدل مفهومی جهت سنجش الزامات تحقق مدیریت کیفیت فراگیر در سازمان ها و ارتباط آن با رضایت مشتریان"، مجله دانش مدیریت، شماره ۲۰ صص ۷۳-۹۲.
- مارتین، هانس پستر؛ شومن، هارالد. ۱۳۸۲، "جهانی شدن، دامی برای دموکراسی و رفاه"، مترجم فریبرز جعفرپور، مجله اقتصادی، شماره ۱۹، صص ۷۱-۶۶
- محمودی، محمود، زمردیان، غلامرضا، آقایی، مرتضی، ۱۳۹۰، "بررسی عوامل مربوط به درآمدهای پایدار شهری"، دوره ۹

- هادی زنوز، بهروز، ۱۳۸۱، اصلاح نظام درآمدی شهرداری تهران، معاونت هماهنگی و برنامه ریزی شهرداری تهران.

- Hei nr i ch, C. & Lynn, Jr. (Eds). (۲۰۰۰), Governance and Performance: New Perspective, Washi ngton DC: Geor get own Uni versi ty Press □ Robert s S.MWi ght S. and O'Nei l PH (۲۰۰۷), Good governance i n the Paci fi c? Anbi val ence and possi bi li ty, Geof or um No. ۳۸, □□: ۹۶۷- ۹۸۴
- Kaal , H, ۲۰۱۱, A concept ual hi st ory of li va bi li ty: Dut ch sci ent i sts, pol i ti ci ans, pol i cy ma kers and ci ti zens and the quest for a li va bl e ci ty, Ci ty, Vol . ۱۵, No. ۵, PP. ۵۳۳-۵۴۷.
- Kauf mann, Dani al (۲۰۱۰). "The Wørl d Wde Governance Indi cat ors: Met hodol ogy and Analy ti cal Issues", The Wørl d Bank Devel opment Ressa rch Group Macro economi cs and Growt h TeamSept ember.
- Ki oe sheng.(۲۰۱۰): yap Good Urban Governan ce i n Sout heast Asi a .SAGE Publ i cat i ons .Envi ronment and Urbani zati on
- McCarney, P. Hålfani, M Rodri quez, A (۱۹۹۵). Towards an underst andi ng of governance: the emergence of an idea and its impl i cat i ons for urban research i n devel opi ng countri es. i n Stren, R Kj ell berg, B. (Eds).Perspect i ves on the Ci ty. Centre for Urban and Community Studi es, Uni versi ty of Toront o, Toront o, pp.۹۱-۱۴۲.The draft Vancouver declaration
- Radcl i ff, B, ۲۰۰۱, Pol i ti cs, market s, and li fe sati sfact i on: The pol i ti cal econom y of human happi ness, Ameri can pol i ti cal sci ence revi ew Vol . ۹۵, No. ۴, PP. ۹۳۹-۹۵۲.
- Tayl or P. (۲۰۰۰): " UNCHS (Habi tat) – the Gl obal Campai gn for Good Urban Governan ce", Envi ronment and Urbani zati on, Vol . ۱۲., No. ۱. April .
- UN- HABI TAT (۰۲۲۰). The Gl obal Campai gn on urban governan ce. www.unhabi tat.org.
- UN- HABI TAT. (۲۰۰۰): Campai gn on urban governan ce. Campai gn on urban governan ce. www.unhabi tat.org
- UN (۰۲۲۹). Wørl d Urbani zati on Prospects Report (۰۲۲۹ revisi on), ht t p://esa.un.org/unup/i ndex.asp?panel =.
- UNDP, Human devel opment report (۲۰۰۲&۲۰۰۹) Uni ted Nat i ons Devel opment Programme
- UN-HABI TAT.(۲۰۰۹): Urban governan ce index (UGI) a tool to measure progress i n achi evi ng good urban governan ce, Avai l abl e i n www.unhabi tat.org.